

Referat fra økologigruppemøte 8.09.2015, Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma

Til stede: Liv Dervo (gruppeleder, Nannestad), Anette Åkerstrøm (Ullensaker), Thomas Sørby (Nes), Fredrik Jacobsen (vara, Hurdal), Ruben A. Pettersen (vara Fylkesmannen i Oslo og Akershus), Ada Engødegård (Østre Toten), Tor Fodstad (Eidsvoll), Anja Winger (Akershus fylkeskommune) og Helge B. Pedersen (prosjektleder).

Forfall: Ingen.

Merknader: Som vedlegg til innkallingen fulgte: i) Utkast til info-brosjyren: «Med godt vannmiljø som felles mål» ii) oversikt over alle tiltakene i HuVo som nå ligger i vann-nett og iii) excelark med foreløpige resultater fra tiltaksrettet overvåking hittil i 2015.

Sak	Innhold	Oppfølging/ ansvar
1	Referat fra forrige møte (29.01.15) <u>Konklusjoner:</u> Ingen merknader. Godkjent.	
2	Orienteringer fra arbeidet i HuVo siden sist <ul style="list-style-type: none"> • Oppsummering av tilstandsklassifisering (2011-2014) for alle VF som er i risiko, eller som det av andre årsaker har vært ønskelig å klassifisere vitenskapelig, er nå slutført. Rapport (NIVA-rapp. for HuVo 6783-2015) finnes her, og rapporten i regi av fylkesmennene fra overvåkingen i Vorma finnes her: I tillegg er Hersjøen (Østre Toten) klassifisert nasjonalt, lenke her. • Oppfølgingen videre av Transjøbekken ble diskutert. • Resultatene fra elektrofiskekartlegging ble kort presentert, og hvordan resultatene løftes inn videre i arbeidet. Rapporten finnes her: • Leirelvprosjektet til VO Øyeren, FMOA m.fl. ble referert, og den videre oppfølgingen av dette. Ruben orienterte om Fylkesmannen i Oslo og Akershus har sendt en henvendelse til Miljødirektoratet om videre oppfølging av resultatene. Rapporten (NIVA-rapp. 6792-2015) finnes her: • Statusorientering for hva som pt. ligger i vann-nett (http://vann-nett.no/saksbehandler) ble gitt. Prosjektleder har lagt inn tiltakene (basert på gruppemøtene/innspillene) og fylkesmennene miljøtilstand/påvirkninger/typifiseringen/ inndelingen i VF. Alle tiltakene er lagt inn «ferdig» så langt det var hensiktsmessig. Fylkesmannen har lagt inn det de mener er relevant ift. tidligere innspill mm. Vann-nett er nå klar til å kvalitetssikres av alle, og må være ferdig før forvaltningsplanen vedtas i desember. Anja sa at miljømålene skal settes av prosjektlederne, ikke fylkesmennene, og at det har kommet nye retningslinjer ift. hvordan miljømålene for 2021 settes der det er utsatt frist (§ 9). Pt. står 4 VF som «undefinert» (pga. § 9). • Innsillet fra referansegruppa om krigsetterlatenskaper i Hurdalssjøen er fulgt opp med befaring under minstevannføringsperioden, brev til/fra Forsvaret (FFI), rapport fra dykkingen i sjøen (arkeologisk kartlegging ift. vannledningen) og forsøkt kontakt med lokalkjente. Summen av innhentet informasjon støtter FFI sin vurdering i at det neppe utgjør noe miljøproblem, og at dersom miner skulle oppdages er det Politiet som skal varsles. Men selv etter opprydding i og rundt Sofferudtjern, ligger det fortsatt krigsetterlatenskaper der. Forsvaret har vurdert at det antas å ikke representere noe miljøproblem. • En rask oversikt ble gitt over hvilke eksterne midler som HuVo har mottatt hittil 	

	<p>i år (jfr. sak 5).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om at vasspest også er dokumentert i Vormå (jfr. overvåkingen i regi av fylkesmannen). • Årsmeldingen for HuVo for 2014 er sendt ut, og antas å være politisk behandlet i eierkommunene. • Om annengangshøringen og videre prosess for forvaltningsplanen for Glommavassdraget 2016-2021. Anja orienterte om at Forvaltningsplanene likevel ikke skal godkjennes ved Kgl.res. men av departementene. • Referat fra møtet 5. mai i regi av Akershus FK om rapporteringsrutiner. • Anmodningen/brevet fra Akershus FK til Miljødirektoratet om å sette i gang arbeidet med å lage polygon/nedslagsfelt til vannforekomstene og gjøre dette kart-laget tilgjengelig for alle vannområdene. • Fra studieturen som prosjektledere m.fl. hadde til Sverige. • Fra 4th European Water Conference og møtet med Norges miljøråd i Brussel. Mer info her: • Info-arket «Med godt vannmiljø som felles mål» tenkes nå brukt som del av informasjonsarbeidet til landbruket, men også som evt. støtte ift. opprydding spredt avløp og annet relevant informasjonsarbeid. Tanken er at teksten skal kunne justeres av eierkommunene dersom det er ønskelig å tilpasse den bedre/målrette den mer. <p><u>Konklusjoner:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fordi påvirkningskartlegging av Transjøbekken ikke avslører noen potensielle årsaker til at ASPT-indeksen returnerte med «moderat» tilstand, og bekken er så liten at man ikke kan se bort fra stokastiske årsaker eller utløpseffekter, avventes ytterligere problemkartlegging nå. Men Transjøbekken klassifiseres igjen i 2017 mht. ASPT-indeks når øvrige biologiske målinger tas i regi av HuVo. Deretter vurderes behovet for videre problemkartlegging (f.eks. måling av KOF, BOF, miljøgifter mm). 2. Økologigruppa mener at det med fordel kan gjennomføres ny elektrofiske-runde i 2016, og videre hvert 2. eller 3. år såfremt det er kapasitet. Referansegruppa kontaktes for å få inn innspill/ønsker. Der det er viktig å følge en utvikling over tid, anbefalte Ruben at Norsk standard følges ved at det foretas tre gangers overfiske per stasjon, selv om færre stasjoner da kan kartlegges. Men i en problemkartleggingsfase kan det være viktigere fortsatt å prioritere flere stasjoner og kun en gangs overfiske, slik forrige kartlegging ble gjennomført. Der Norsk standard følges, kan fylkesmannen legge inn data i Vann-miljø. Fylkesmannen er positiv til å låne ut utstyr/bistå, slik som sist. 3. Alle undersøker i egen kommune om det er flere bekker/stasjoner som bør kartlegges vha. elektrofiske ettersommeren 2016. Løpende behov/ønsker meldes inn til Liv med kopi til Helge. 4. Så snart fylkesmannen har fått tilbakemelding fra Miljødirektoratet og utarbeidet nye anbefalinger for tiltaksrettet overvåking (i leirelver), videreformidles det til prosjektledere og endringsmelding sendes deretter til Norconsult straks. 5. Videre oppfølging av Vann-nett: Helge setter miljømålene for de 4 siste VF når endelig avklaring ift. § 9 (utsatte miljømål) er ferdig, og klargjør i excel-ark alle opplysninger og lenker per VF. Alle kvalitetssikrer opplysningene, og gir tilbakemelding både til Helge og Leif. 6. Svarbrevet fra FFI på forespørsel om mulige krigsetterlatenskaper i Hurdalssjøen (og Sofferudtjern) sendes til Ullensaker og fylkesmannen. Ønsker flere brevet, så tas kontakt med Helge. 7. Ønskes referatet fra den norske delegasjonen i Brussel, kontaktes Helge. 8. Evt. innspill til utkastet på det generelle info-arket «Med godt vannmiljø som felles mål» sende til Helge så snart som mulig. 	<p>Helge</p> <p>Helge, Liv</p> <p>Leif/Ruben</p> <p>Alle</p> <p>Leif og Helge</p> <p>Helge Alle Leif</p> <p>Alle</p>
--	--	--

3	<p>Div. annen informasjon til orientering Helge orienterte om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innholdet i brevvekslingen mellom Miljødirektoratet og OSL samt Fylkesmannen i Oslo og Akershus om overvåkingsbehovet for OSL etter vannforskriftens krav. • Fiskedøden i Risa 29.05.15. Følges opp videre i hovedsak av Ullensaker kommune. • Møte i Vannregionutvalget 9. oktober med påfølgende møte i styringsgruppa i Vannregionen for å godkjenne forvaltningsplanene før endelig politisk behandling. • Det ble orientert om at det skal lages ny veileder om hydroteknikk og er søkt om kartverktøy for erosjonsrisiko og beste lokalisering av erosjonsdempende tiltak i jordbrukslandskapet, begge deler i regi av bl.a. Fylkesmannen i Oslo og Akershus m.fl. • Landbruksgruppa (HuVo) skal nå avholde informasjonsmøter i kommunene om vannforskriften og utfordringer/tiltak i landbruket. • Kalkingsseminar i Hamar 4. og 5- november, påmeldingsfrist 1. oktober. Se her. • Varsel om mulig riving/senking av dam av Heggjtjønn (Hurdal). Relasjoner til vannforskriften ble diskutert. • Ruben informerte om overvåkingen av Vorma for 2015, og at fylkesmannen allerede i høst skal inkludere fisk i denne overvåkingen. • Ruben informerte om at det skal være et fagseminar om kantsoner tilknyttet vassdrag. Foreløpige datoer er: 17.11 eller 3.12. Møtet holdes av Fylkesmannen. Det blir ett møte i Akershus og ett i Østfold. <p><u>Konklusjoner:</u> Økologigruppa anbefaler FMOA å vurdere å ta inn WiC-indeksen i overvåkingen av Vorma, og legge inn en stasjon på fisk også ovenfor Svanfossen.</p>	
4	<p>Status tiltaksrettet overvåking 2015-2016</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om den tiltaksrettede overvåkingen som pågår ble gitt, og foreløpige resultater gjennomgått. Norconsult har tilbudt. Ferdigstilles for 2015 og 2016 i mai 2017. Resultatene så langt fulgte med innkallingen. • Hvorvidt prøvetakingen i Hersjøen skal utvides ble diskutert (blandprøver klorofyll, algesammensetning, blågrønnalger mm). • Tiltaksrettet overvåking er støtte økonomisk med 80.000,- fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus. <p><u>Konklusjoner:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Per nå er det bare Ullensaker og Eidsvoll som har bedt om å få resultatene fortløpende. Er det flere kommuner som vil ha dem, så kontaktes Helge. Ellers orienteres økologigruppa fortløpende i hvert møte. 2. Så snart fylkesmannen har fått svar fra Miljødirektoratet, og kan revidere veiledningen for prøvetakingen i leirelver, gis endringsmelding til Norconsult direkte. 3. Inntil den paleolimnologiske kartleggingen er gjennomført, opprettholdes overvåkingen i Hersjøen på dagens nivå. 	<p>Helge Leif, Helge</p>
5	<p>Oppfølging av egne prosjekter <u>Øyangen</u>. Prosjektets innhold, beskrivelser og videre oppfølging ble grundig diskutert.</p> <p><u>Konklusjon</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Av hensyn både til progresjon, kapasitet og økonomi forsøkes det å følge prosjektet opp videre ved at årets innsats konsentreres rundt tilbudet til NINA og in situ-målinger våren 2016 som mulig tilleggsoppdrag. Videre undersøkes muligheten for studentoppgave i tilleggsoppdraget med å fange, stryke, skaffe røyerogn til å legge ut i klekkedåser og deretter måle Al-nivået i yngelen. 2. Når rogn/yngel legges ut, bør det også legges ut en «kontroll», i et aktuelt 	<p>Helge</p>

	<p>nabovassdrag, der utviklingen/dødeligheten lett kan kontrolleres.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Selv om det oppfattes at Mattilsynet har avklart behovet for søknader fra dem, sjekkes det opp en gang til at det er riktig oppfattet. 4. For øvrig jobbes det videre etter planlagt oppsett. Men pga. mulig usikkerheter rundt sikker leveranse av dykkertjenester når det benyttes frivillige aktører, ble annen navngitt person foreslått. Videre avklaringer i prosjektet tas av prosjektleder og leder for økologigruppa, som involverer Hurdal, Fylkesmannen i Oppland, fylkeskommunene, NINA, grunneier m.fl. etter behov. 5. De som ønsker sterkere involvering, tar kontakt med prosjektleder. <p><u>Hersjøen.</u> Hva som er gjort av undersøkelser fra Ullensaker kommune i sommer, og videre oppfølging ble diskutert.</p> <p><u>Konklusjon</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Potensielle eldre påvirkninger utover «limfabrikken» i Mogreina, Bjørtombekken og fiskeanlegget ved Elstad, følges opp videre. Særlig evt. kloakkutslipp fra Trandum og Sessvollmoen. 2. Det avtales et møte med NMBU for å avklare hva som trengs av forundersøkelser. 3. Anskaffelse gjennomføres, i tråd med tidligere konklusjoner og rammer. <p><u>Hurdalssjøen.</u> HuVo søkte om midler i tråd med forrige møte, og fikk kr. 50.000,- fra VRM. Klassifiseringen ble problematisert, muligheter og begrensinger ble diskutert. Det var uavklart hvorvidt en evt. konsesjonsinnkalling (etter § 66 i VRL) ville ha betydning for kostnadsdekkingen av slike undersøkelser.</p> <p><u>Konklusjon</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. En full kartlegging som inkluderer både tilstandsklassifisering, reguleringens påvirkninger for rødlistearter særskilt, verneområdet og brukerinteresser samt konsekvenser (modellsimuleringer) ift. ulike tapperegimer (jfr. tilsvarende for Øyeren) forventes å bli altfor kostnadskrevenende til at det kan tas samtidig og før kostnadsfordelingen er avklart. 2. I første omgang bør det kun fokuseres på en noe enklere klassifisering, men i tillegg vurderes om det kan framskaffes kartdata (f.eks. satellittbilder) som muliggjør gode beregninger av tørrlagt areal ved LRV. 3. Etter at tilbakemelding er mottatt fra NVE, vurderes forespørsel til GLB om de kan være med å finansiere en klassifisering. 4. Deretter vurderes videre oppfølging som enten: a) bestille en forundersøkelse b) anmode VRM om midlene kan «fryses» til senere gjennomføring c) anmode VRM om midlene kan brukes til annen problemkartlegging d) om tilskuddet må avslås/tilbakeføres. 5. Dersom et tilbud på klassifiseringen medfører vesentlige kostnader i tillegg til tilskuddet og evt. bidraget fra regulanten, må prosjektgruppa og leder for styringsgruppa konsulteres før tilbud utformes. 6. Eventuelt utforming av tilbudet, særlig med vekt på hva som skal tas med av kvalitetselementer, antall stasjoner, plassering osv. må avklares senere. <p><u>Miljøgiftkartlegging.</u> HuVo søkte om midler i tråd med forrige møte, og fikk kr. 100.000,- fra VRM. Det kan ikke settes i gang nå fordi tilstrekkelig og entydig veiledning mangler som grunnlag for anbudsutforming. Temaet ble problematisert, muligheter og begrensinger ble diskutert.</p> <p><u>Konklusjon</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det sendes et brev til VRM som forklarer problemet og der vi ber om faglig bistand til gjennomføringen og forklarer at det må utsettes (står også i søknaden). Det er ønskelig at midlene «fryses» i tid, men brukes til dette formålet. 2. De som ønsker å bidra med problematiseringen/brevet, tar kontakt med prosjektleder snarest. Ellers jobber leder for økologigruppa, fylkesmannen og 	<p>Anja</p> <p>Helge, Liv</p> <p>Anette</p> <p>Anette og Helge</p> <p>Helge, Liv og Tor</p> <p>Helge</p> <p>Helge</p> <p>Helge, Tor, Liv, Runar</p> <p>Helge, Liv, Tor, Stig, Anja, Runar, Leif og evt. GLB (Samme som over)</p> <p>Helge, Runar</p> <p>Liv, Leif/Ruben</p>
--	--	---

	<p>prosjektleder videre med dette.</p> <p>3. De kommunene som har VF der problemkartlegging er foreslått som tiltak i tiltaksanalysen/tiltaksprogrammet, gjør en så grundig kartlegging for «sin» kommune som mulig. På neste møte foretas en prioritering, også for å kunne samordne i en anbudsbestilling etter hvert. Helge sender en egen epost på det.</p> <p><u>Fysiske inngrep/hydromorfologi.</u> Av kapasitetsgrunner har prosjektleder ikke klart på følge opp med videre kartlegging og feltarbeid i sommer.</p> <p><u>Konklusjon</u> Oppgaven utsettes til neste sommer.</p>	<p>og Helge</p> <p>Stig, Anette, Tor, Liv, Thomas</p> <p>Helge</p>
6	<p>Tiltak i egen kommune/HuVo</p> <p>I forrige møte (29.01.15) ble tiltakene og status diskutert, med tilbakemeldingsfrist 17.02.15. deretter ble de etter behov fulgt opp videre med hver enkelt kommune og prosjektleder. Oppdatert tiltaksoversikt fulgte innkallingen, men det var ikke tid i møtet til å gå gjennom alle tiltakene. Det er viktig at alle kjenner godt til hva som er lagt inn, at det er dere (sektormyndigheten) som skal følge opp videre og at et skal rapporteres på tiltakene på ettermotet. De ligger også i Vann-nett: http://www.vann-nett.no/portal og http://vann-nett.no/saksbehandler/</p> <p><u>Konklusjoner:</u> Alle sjekker excel-arket som fulgte innkallingen (sorter gjerne til økologigruppa + kommune) og vann-nett, for å være sikker på at alt er OK. Er det feil i noen tiltak, kontaktes prosjektleder snarest.</p>	Alle
7	<p>Neste runde med karakterisering</p> <p>Når alt i Vann-nett nå kvalitetssikres i løpet av høsten, samler hver enkelt opp eventuelle behov for endringer i neste planperiode – karakteriseringsfasen. Viktige endringer loggføres. Eksempler på aktuelle endringer/forbedringer til neste karakterisering er: i) Bør VF Holsjøvassdraget deles i 2 VF? ii) Kan det typifiseres bedre for grytehullsjøene?</p>	
8	<p>Eventuelt Intet.</p>	
<p>Neste møte Tid: Onsdag 27. januar 2016. kl. 09.00 – 15.00. Sted: Nannestad.</p>		Liv/Helge

Helge B. Pedersen (ref.)

Etterskrift til sak 2:

Lokal grunneier/ressursperson ved Hurdalssjøen er nå kontaktet, som bekreftet at det hadde eksplodert udetonerte miner fra krigen som lå på bunnen av sjøen utenfor Tangen. Han mente at det sannsynligvis lå flere igjen i sanden – sannsynligvis på dypere vann, og også utenfor Lima lengre sør. Men at det neppe utgjorde store mengder, og at det var så lenge siden sist noen hadde registrert dette, at det ikke ble oppfattet som noe problem lengre.

NVE er kontaktet. Selv om det åpnes for å kalle inn til konsesjon, er det ikke automatikk i at det settes krav til problemkartlegging/klassifisering el.l.

NINA er kontaktet. Forslaget om kun å gjennomføre anbudets innhold uten andre tillegg enn in situ aluminiumsmålinger nå i første omgang ble støttet, og at det var en god idè og tenke på studentoppgave for den videre oppfølgingen.

Adresser for nedlasting av dokumenter:

- Tilstandsklassifisering 2011-2014. NIVA-rapp 6814-2015.
http://www.huvo.no/filer/dokumenter/rapporter/interne/NIVA_6814_2015_tilstandsklassifisering_av_Hurdalvassdraget_Vorma.pdf

- Overvåkingen av Glomma, Vorma og Øyeren 2014. NIVA-rapp 6783-2015
http://www.huvo.no/filer/dokumenter/rapporter/eksterne/overvaking/NIVA_2015_Overvaking-av-Glomma-Vorma-og-Oyeren2014.pdf
- Resultater for klassifisering av Hersjøen, Østre Toten i: Miljøovervåking i vann 2:2012. Direktoratet for naturforvaltning, Klima og forurensningsdirektoratet, NIVA og NINA.
http://www.huvo.no/filer/dokumenter/rapporter/eksterne/overvaking/Miljodir_NIVA_NINA_2012_Basisovervaaking_rapport_2010.pdf
- Kartleggingen av fiskestatus i bekker og mindre elver i Hurdalsvassdraget/Vorma. Notat 1/2015:
http://www.huvo.no/filer/dokumenter/rapporter/interne/Kartlegging%20av%20gytebekker%20og%20vandringshindre%20for%20fisk%20i%20Vannområdet%20Hurdalsvassdraget_Vorma.pdf
- Vurdering av kunnskapsgrunnlag for leirpåvirkede elver. NIVA-rapp 6792-2015:
http://www.huvo.no/filer/dokumenter/rapporter/eksterne/annet/NIVA_6792-2015_Vurdering%20av%20kunnskapsgrunnlag%20i%20leirpavirkede%20elver.pdf

<i>Postadresse</i>	<i>Telefon</i>	<i>E-post</i>
Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma	66 10 50 67/66 10 50 00	postmottak@nannestad.kommune.no
c/o Nannestad kommune	<i>Telefaks</i>	<i>Internett</i>
Teiealleen 31	66 10 50 10	www.huvo.no
2030 Nannestad		